

G14.25

P 81

Curs de comunicare medicală pentru studenții de la Medicină generală

Facultatea de Medicină

AUTORI: Codruța Alina Popescu, Sebastian Mihai Armean

2019

UMF

UNIVERSITATEA DE
MEDICINĂ ȘI FARMACIE
IULIU HAȚIEGANU
CLUJ-NAPOCA

G19, 25

P 34

**EDITURA MEDICALĂ UNIVERSITARĂ
"TULIU HAȚIEGANU"
CLUJ-NAPOCA**

**Curs de comunicare medicală pentru studenții
de la Medicină generală**

**Codruța Alina Popescu
Sebastian Mihai Armean**

756283

SL2

Cluj-Napoca, 2019

Cuprins

1. Importanța comunicării medicale	7
Obiective educaționale	7
2. Modele teoretice ale comunicării.....	11
Obiective educaționale	11
Comunicarea terapeutică.....	11
Definiția comunicării	12
Comunicarea interpersonală.....	12
Ce este un model teoretic al comunicării?.....	13
Modelul linear.....	14
Modelul interactiv (circular) al comunicării.....	15
Modelul tranzacțional al comunicării.....	17
Factori care determină eficiența comunicării	18
3. Comunicarea non-verbală	19
Obiective educaționale	19
Definiția comunicării non-verbale	20
Funcțiile comunicării non-verbale	21
Canalele comunicării non-verbale	21
Mimica feței (expresiile faciale).....	21
Comportamentele vizuale	23
Mișcările, gesturile și postura	24
Utilizarea spațiului	25
Comportamentele de atingere	27
Aspectul fizic	28
Folosirea artefactelor	28
Comportamente de comunicare non-verbale care contribuie la o bună relație între medic și pacient	30
4. Comunicarea verbală.....	31
Obiective educaționale	31
Specificul limbajului	31
Distincția limbă-limbaj.....	32
Definiția limbajului	32
Proprietățile generale ale limbajului uman	33
Regulile limbajului	33
Semnificațiile limbajului	34
Nivelurile limbajului	35
Producerea și înțelegerea vorbirii.....	35

Dezvoltarea limbajului	36
Paralimbajul	37
5. Abilități de bază utilizate în comunicarea medicală	42
Obiective educaționale.....	42
Ascultarea activă.....	43
Întrebările ca instrumente de interviu	44
Întrebări deschise:.....	45
Întrebări închise.....	46
Întrebări cu posibilități multiple de răspuns.....	47
Întrebări care sugerează răspunsul	48
Adaptarea întrebărilor la tipul de interviu și la reacțiile pacientului	48
Comunicarea non-verbală	49
Facilitarea.....	49
Ecoul: Repetarea afirmațiilor pacientului	49
Empatia.....	49
Definiția empatiei	49
Empatie vs simpatie vs milă.....	50
Exprimarea empatiei în relația cu pacientul.....	51
Exprimarea empatiei	51
Parafrazarea	52
Clarificarea	52
Rezumarea (sintetizarea)	52
Marcarea diferitelor etape ale consultației	53
6. Consultația medicală.....	53
Obiective educaționale.....	53
Definiție.....	53
Locuri de desfășurare a/situații consultației medicale:	54
Anamneza	57
7. Modele ale comportamentelor legate de sănătate, utile în educarea pacientului	68
Obiective educaționale.....	68
Detectarea semnelor și simptomelor bolilor	68
Modele de “comportamente de sănătate”	69
Modelele sociocognitive:	70
Modelul convingerilor legate de sănătate	71
Motivația ca protecție.....	73
Modelul procesărilor paralele extinse.....	74
Teoria alegerii raționale.....	75
Modele în etape	76
Modelul trans-teoretic al schimbării.....	76
Stresul și adoptarea unor decizii legate de sănătate.....	78

8. Comunicarea publică despre sănătate	78
Obiective educaționale	78
Clasificarea surselor de informații medicale	79
Presa sau canalele de televiziune generaliste	80
Seriale TV și filme	81
Presa specializată în “sănătate și stare de bine”	81
Broșuri informative pentru pacienți.....	81
Campaniile de promovare a sănătății	82
Internetul.....	84
Limitele comunicării publice pe teme medicale.....	88
Comportament profesional și comunicare în mediul online	89
Reguli în comunicarea pe email cu pacienții	90
9. Oferirea de informații.....	92
Obiective educaționale.....	92
Oferirea de informații: un proces bidirecțional.....	92
Procese cognitive implicate în înțelegerea informației medicale.....	93
Memoria.....	93
Atenția	94
Importanța oferirii de informații	95
Probleme legate de informațiile oferite pacienților	96
Cantitatea de informații oferite pacienților	97
Capacitatea pacienților de a înțelege informația.....	97
Reținerea și reamintirea informației transmise	97
Complianța la tratament.....	98
Nivelul de alfabetizare în domeniul sănătății	98
Tipuri de informații care i se comunică pacientului.....	99
10. Situații dificile de comunicare: pacienții furioși.....	100
Obiective educaționale.....	100
Furia ca reacție la boală	101
Care sunt cele mai frecvente motive pentru care	
părinții/apartinătorii/pacienții se enervează?	103
Cum putem recunoaște o persoană furioasă (înainte ca aceasta să	
izbucnească și să-și piardă controlul).....	105
Strategii pentru a face față mâniei pacientului	105
Ce se face/ce nu se face când pacientul este furios	107
Exemplu de gestionare a unei situații cu un pacient furios	109
11. Conversații dificile: comunicarea veștilor proaste.....	111
Obiective educaționale.....	111
Ce este o veste proastă?	112
Dificultăți în comunicarea veștilor proaste.....	112
Obiectivele unei discuții clinice pentru comunicare unei vești	
proaste.....	113

Modele pentru comunicarea unei vești proaste	114
“Ce facem dacă...”	120
12. Comunicarea de-a lungul vieții: comunicarea cu copiii	121
Obiective educaționale.....	121
Factori care îngreunează comunicarea cu copiii	121
Comunicarea cu părinții copiilor bolnavi	122
Nevoia de a furniza informații medicale copiilor	123
Stadiile de dezvoltare cognitivă la copii.....	123
Comunicarea cu copiii în funcție de vârsta cronologică	126
Separarea, izolarea și boala cronică	129
Ce se face și ce nu se face în comunicarea cu copiii.....	130
Aspectul doctorilor și al cabinetelor medicale.....	131
Comunicarea veștilor proaste copiilor	131
13. Comunicarea de-a lungul vieții: comunicarea cu persoanele în vârstă și cele cu handicap	136
Obiective educaționale.....	136
Factori care afectează comunicarea cu pacientul în vârstă.....	137
Utilizarea “limbajului pentru bătrâni”.....	138
Strategii pentru îmbunătățirea comunicării cu pacienții în vârstă	138
Comunicarea cu pacienții cu demență	139
Strategii de comunicare cu persoanele cu handicap.....	140
14. Comunicarea legată de sfârșitul vieții.....	143
Obiective educaționale.....	143
Concepte de bază:	144
Stadiile reacției de doliu	144
Ghid pentru comunicarea cu pacientul terminal.....	147
Ghid pentru comunicarea cu familia pacientului terminal.....	147
Bibliografie	148